Gemeente Wassenaar

BELEIDSPLAN DE GEMEENTELIJKE AANPAK TEGEN ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT IN WASSENAAR 2025-2028

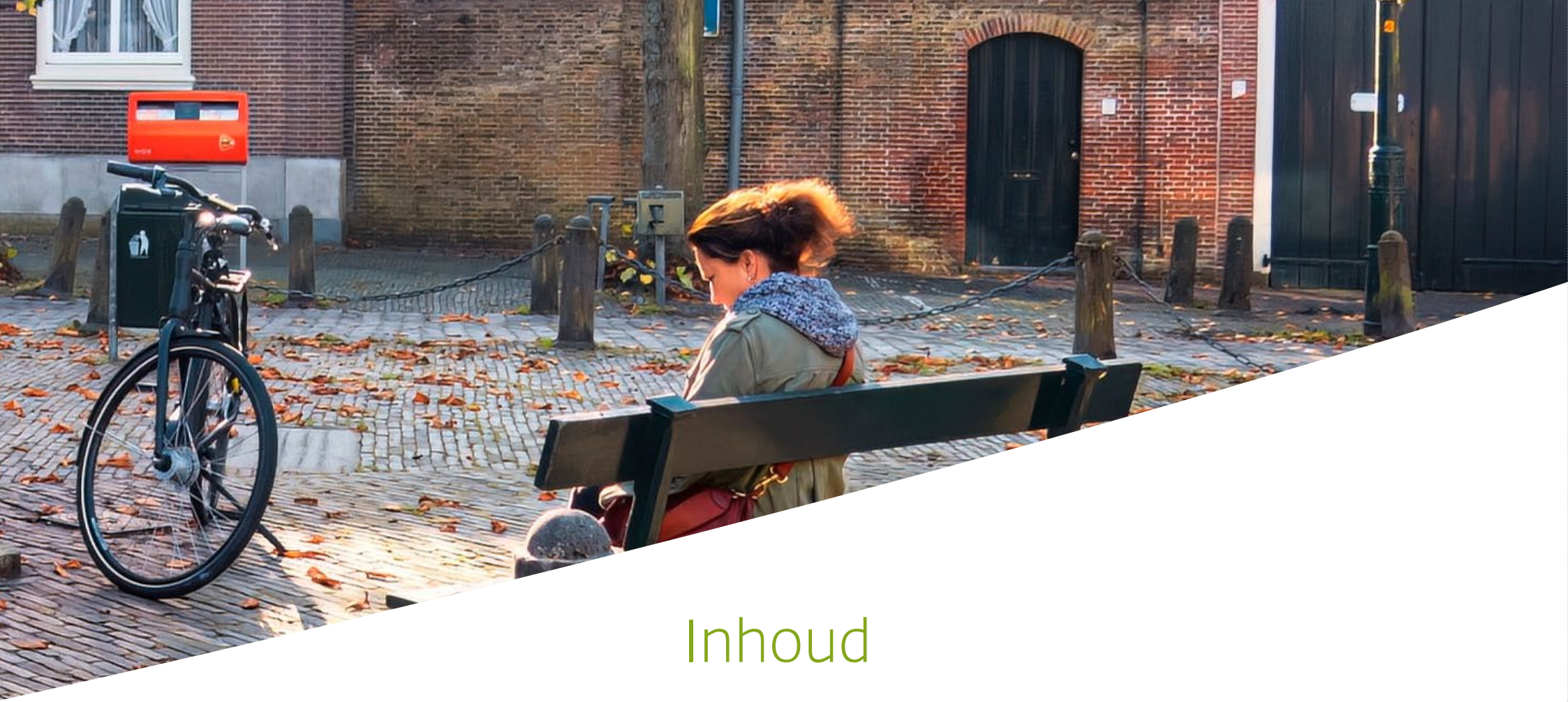

Inhoud

Voorwoord 3

Inleiding 5

Een korte terugblik 8

Actuele trends en ontwikkelingen 13

Ons ondermijningsbeleid voor de komende vier jaar 18

Voorwoord

Wassenaar is een veilige gemeente. Als burgemeester zet ik mij samen met de politie en onze medewerkers van het team openbare orde en veiligheid dag in, dag uit, hard in voor een veilige leefomgeving in ons dorp. Ondanks onze inspanningen zien we sinds een aantal jaar ontwikkelingen die zorgelijk zijn. De vondsten van verschillende hennepkwekerijen en diverse andere signalen leren ons dat we in Wassenaar niet naïef moeten zijn. Ondermijnende criminaliteit is ook in Wassenaar aanwezig.

De afgelopen vier jaar hebben we, met de steun van de gemeenteraad, een stevige aanpak ontwikkeld tegen deze vorm van criminaliteit. We werken nauw samen met de politie, het Openbaar Ministerie, het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en onze buurgemeenten. We hebben grote stappen gezet en kunnen met trots zeggen dat Wassenaar nu volledig is toegerust om ondermijning effectief aan te pakken.

Met de gemeentelijke aanpak die voor u ligt, zorgen we ook voor de komende jaren voor een effectieve, actuele en toekomstbestendige aanpak. In onze strijd kunnen we niet zonder onze inwoners, ondernemers en wijk- en buurtverenigingen. We gaan de komende jaren in het bijzonder met hen actief de samenwerking opzoeken. Ik nodig u van harte uit deze samenwerking ook met ons op te zoeken. Zo bouwen we samen aan een Wassenaar waar criminaliteit geen schijn van kans krijgt en Wassenaar voor nu en in de toekomst één van de fijnste en veiligste gemeenten blijft om in te wonen.

Met vriendelijke groet,

Leendert de Lange
Burgemeester van Wassenaar

Inleiding

Inleiding

De grens tussen de criminele onderwereld en de legale bovenwereld vervaagt steeds meer. Overheidsdiensten, ondernemers en inwoners raken onbewust, en soms zelfs bewust, betrokken bij criminele activiteiten.

Een voorbeeld hiervan is iemand die hennep kweekt op zolder en zijn activiteiten wil uitbreiden. Hij schakelt een makelaar in voor de aankoop van een nieuw pand en vraagt bij de gemeente een vergunning aan voor een uitbouw. Ondertussen wordt via winkels illegaal verdiend geld witgewassen. Hierdoor raken de onder- en bovenwereld steeds meer met elkaar verweven en dreigt criminaliteit een normaal onderdeel van de samenleving te worden. De bestrijding van ondermijnende criminaliteit is daarom niet alleen een kwestie van politie en justitie, maar vereist een brede integrale aanpak.

PROBLEEMANALYSE

Ondermijnende criminaliteit is een ernstig en groeiend probleem dat de fundamenten van onze rechtsstaat aantast. Het ondermijnt het vertrouwen in publieke instellingen en schaadt de eerlijke economie. De term 'ondermijning' verwijst naar allerlei criminele activiteiten die de integriteit en structuur van de samenleving verzwakken. Wanneer criminelen gebruikmaken van overheidsdiensten om hun illegale winsten te vergroten, wordt het vertrouwen in de overheid aangetast.

Dit gaat vaak gepaard met georganiseerde misdaad, wat leidt tot een toename van geweld, drugshandel en andere vormen van criminaliteit. Het witwassen van crimineel geld verstoort de eerlijke concurrentie en zorgt ervoor dat sommige mensen oneerlijk financieel voordeel genieten. Onbestrafte criminaliteit leidt tot normvervaging, wat de veiligheid van de samenleving als geheel bedreigt.

Kortom: ondermijning raakt ons allemaal. De aanpak van ondermijnende criminaliteit vereist daarom niet alleen opsporing en vervolging, maar ook een sterke sociaal-maatschappelijke en brede integrale aanpak.

BESTRIJDING VAN ONDERMIJNING

Ondermijnende criminaliteit is niet nieuw, maar heeft de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekregen. Gemeenten, politie en justitie werken nu nauwer samen om georganiseerde misdaad gezamenlijk aan te pakken. Het bestuursrechtelijk instrumentarium van de gemeente is uitgebreid met maatregelen zoals het sluiten van drugspanden en het opleggen van bestuurlijke boetes aan criminelen.

De oprichting van Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) in 2008 gaf een belangrijke impuls aan de bestrijding van georganiseerde criminaliteit. De nauwe verwevenheid van criminele netwerken met de bovenwereld vroeg om een brede, integrale aanpak waarbij verschillende overheidsinstanties samenwerken. De RIEC's bestaan uit samenwerkingsverbanden tussen politie, Openbaar Ministerie, gemeenten, de Belastingdienst en andere handhavende instanties.

Vandaag de dag is deze integrale aanpak de norm. De gezamenlijke krachten van alle betrokken partners worden gebundeld om als één overheid op te treden. Niet alleen binnen het RIEC-verband vindt deze samenwerking plaats. De afgelopen jaren is met name de regierol van gemeenten sterk toegenomen. Lokale overheden hebben en pakken steeds meer de verantwoordelijkheid om snel en effectief te reageren op signalen van ondermijning en de inzet van verschillende partijen te coördineren.

GEORGANISEERDE MISDAAD VERSUS ONDERMIJNING

Er is steeds meer verwarring over de term 'ondermijning'. In principe heeft elke vorm van criminaliteit wel een ondermijnend effect, waardoor de grenzen vaag lijken te worden. Georganiseerde misdaad en ondermijnende criminaliteit worden soms als synoniemen gebruikt, maar er is een belangrijk verschil.

Georganiseerde misdaad is het domein van politie en justitie, die strafbare feiten opsporen en vervolgen. De term 'ondermijning' richt zich meer op de schadelijke gevolgen van deze criminaliteit voor de samenleving. Denk bijvoorbeeld aan jongeren die in criminele netwerken terechtkomen, of aan de normalisering van crimineel gedrag in bepaalde wijken. Juist deze sociale en maatschappelijke gevolgen maken dat de aanpak van ondermijning ook een taak is voor gemeenten.

OOK IN WASSENAAR?

Ja, ook Wassenaar heeft te maken met ondermijnende criminaliteit. Grootstedelijk beleid tegen ondermijning om ons heen is al een aantal jaar actief, met zichtbare effecten. Criminelen die lange tijd de anonimiteit van de grote stad gebruikte om onopgemerkt te opereren, zien nu dat de pakkans aanzienlijk toeneemt.

Dankzij ons eerdere plan van aanpak is ook Wassenaar nu goed uitgerust om ondermijnende criminaliteit snel en effectief te bestrijden. We moeten ervoor zorgen dat ons lokaal ecosysteem zo is ingericht dat criminele activiteiten snel worden herkend en gezien als een bedreiging voor de samenleving. Dit doen we door samen met onze ketenpartners, inwoners en ondernemers een sterk front te vormen tegen ondermijning. We zorgen ervoor dat criminaliteit hier geen voet aan de grond krijgt. Dat is onze missie voor een veilig Wassenaar.

LEESWIJZER

Dit plan is chronologisch opgebouwd:

- Eerst blikken we terug op de inzet van de afgelopen vier jaar en bespreken we de resultaten van het Plan van Aanpak Ondermijnende Criminaliteit Wassenaar 2021–2024;
- Vervolgens gaan we in op de actuele trends en ontwikkelingen op het gebied van ondermijning, zowel in Nederland als in de RIEC-regio Den Haag;
- Tot slot bespreken we de situatie in Wassenaar en stellen we nieuwe prioriteiten om onze aanpak verder te versterken.

Een korte terugblik

Een korte terugblik

De afgelopen vier jaar hebben we hard ingezet om onze ondermijningsaanpak in te richten. De raad heeft eind 2020 het plan van aanpak tegen ondermijnende criminaliteit in Wassenaar 2021 – 2024 vastgesteld, waarin de basis voor onze ondermijningsaanpak in is beschreven. Het plan van aanpak beschreef over acht thema's een inzet met doelstellingen die nodig waren om de basis in te richten en robuust vorm te geven:

1. De versterking van de bestuurlijke informatiepositie
2. Het bevorderen van de meldingsbereidheid
3. Pro-actief onderzoek en analyse
4. Adequaat beleids- en handhavingsinstrumentarium
5. Een integere en veilige werkomgeving
6. Aanpak van (georganiseerde) drugscriminaliteit
7. Aanpak van misbruik en fraude binnen de vastgoedsector
8. Aanpak van zorgfraude

DE BASIS OP ORDE

Op alle thema's heeft de gemeente de afgelopen vier jaar ingezet. De focus heeft zich vooral gericht op het inrichten, organiseren en structureren van de meest fundamentele zaken, zodat we snel konden overgaan tot een actiegerichte aanpak. Om die reden is als eerste van alle doelstellingen gestart met een lokale samenwerkingsstructuur met de politie, Belastingdienst en het RIEC Den Haag. In deze samenwerkingsstructuur vindt frequent overleg plaats over signalen, worden deze gezamenlijk geduid en geanalyseerd om te komen tot effectieve interventies en barrières om daar waar ondermijning aanwezig is, deze met een harde hand aan te pakken. Daarbij is inmiddels zowel een intern als extern gemeentelijk meldpunt ingericht. Samen met de bestaande meldroutes van 0900 88 44 en Meld Misdaad Anoniem zorgen deze meldpunten voor mogelijkheden voor interne vakafdelingen en onze inwoners om signalen te kunnen melden.

BEWUSTWORDING EN ALERTHEID

Het inrichten van een samenwerkingsstructuur is vanzelfsprekend onvoldoende om buiten het verschil te maken tegen ondermijnende criminaliteit. Daarom is de afgelopen periode ook veel aandacht besteed aan bewustwording. We zijn gestart met het bewustzijn en de alertheid bij de gemeentelijke vakafdelingen door onder andere de ondermijningsroadshow. Tijdens de roadshow zijn we in gesprek gegaan met ambtenaren over ondermijning en hoe dat hun werk raakt. Ook konden interne collega's live ervaren hoe een hennepkwekerij eruitziet.

Externe doelgroepen

Later hebben we de bewustwording ook verschoven naar externe doelgroepen. Zo hebben we recentelijk in samenwerking met onze directe districtgemeenten en het RIEC Den Haag een driedaagse training voor onze jongerenwerkers georganiseerd. Onze jongerenwerkers staan aan de frontlinie daar waar het gaat om het signaleren van risicojeugd, jonge aanwas voor drugscriminaliteit en brede jeugdcriminaliteit in zijn algemeenheid.

Daarnaast hebben we bijeenkomsten georganiseerd met sleutelfiguren en allianties in onze wijken, zoals whatsappgroepen, buurt-

preventie en onze wijk- en buurtverenigingen. De eerste ervaringen zijn erg positief, waarbij wordt opgemerkt dat inwoners in Wassenaar zich in zijn algemeenheid sterk verbonden voelen met veiligheid en leefbaarheid in hun wijk. Op dit gebied liggen in ons dorp veel kansen om de zichtbaarheid, alertheid en weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit te verhogen voor de toekomst.

Witwassen via vastgoed vanuit gemeentelijk perspectief

In het bijzonder heeft de gemeente Wassenaar in 2023 als pilotgemeente gefungeerd bij een regionaal fenomeenonderzoek over witwasconstructies via vastgoedobjecten. Dit regionaal fenomeenonderzoek is vormgegeven door samen met onze eigen afdeling van bouwinspecteurs te onderzoeken hoe het criminele verdienmodel van witwassen via vastgoed werkt en hoe dit de gemeentelijke organisatie raakt of kan raken. Vanuit de plekken waar het onze gemeentelijke organisatie raakt, liggen kansen om het signalerend vermogen te verhogen. De uitkomsten van dit regionaal fenomeenonderzoek is de start geweest voor nader onderzoek en thematische inzet op het thema vastgoed vanuit het RIEC, en hoe gemeenten in de regio hun eigen organisatie op dit thema kunnen versterken.

BELEIDS- EN HANDHAVINGSINSTRUMENTARIUM

Zoals eerder genoemd heeft de afgelopen vier jaar vooral in het teken gestaan van het goed op orde krijgen van de basis en werking van onze interne ondermijningsaanpak. Het beleid dat ten grondslag ligt aan ons handhavend optreden was aan actualisatie toe. Daarom hebben we in de afgelopen periode diverse beleidsstukken fundamenteel herzien en de onderliggende werkprocessen vernieuwd.

Beleid op sluiten van drugspanden

Drugspanden hebben door hun gevaarlijke risico's zoals brandgevaar, milieuverontreiniging en een verhoogde criminele aanwezigheid een sterk ondermijnend karakter en zijn daarmee een risico voor de openbare orde en veiligheid in ons dorp. Om de woon- en leefomgeving tegen deze schadelijke effecten te beschermen, bezit de burgemeester op grond van artikel 13b van de Opiumwet de bevoegdheid om drugspanden te sluiten. Met de sluiting stoppen we de schadelijke neveneffecten van het drugspand en beschermen we de openbare orde in de omgeving. In 2023 hebben we ons beleid op deze handhaving op drugspanden vernieuwd. In ons nieuwe beleid is naast een sluiting ook de mogelijkheid geïntroduceerd om bij kleinere zaken een dwangsom op te leggen aan overtreders. Zo raken we de feitelijke overtreders van drugsproductie en drugshandel op de plek waar het voor hen de meeste pijn doet: in de portemonnee.

Beleid tegen misbruik van gemeentelijke diensten

De Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (hierna: Wet Bibob) geeft de gemeente de bevoegdheid om vergunningen, vastgoedtransacties, subsidies en overheidsopdrachten te weigeren of in te trekken. Deze bevoegdheid kan worden ingezet als blijkt dat ernstig gevaar bestaat of ontstaat dat daar strafbare feiten mee worden gepleegd, of dat uit strafbare feiten verkregen voordelen worden benut. De gevaarsbeoordeling vindt plaats door middel van een Bibob-onderzoek, waarin een aanvrager of potentiële contractpartij inzicht moet geven over zijn achtergrond, financiering en strafrechtelijk verleden.

In 2024 heeft het college samen met de burgemeester nieuw Bibobbeleid vastgesteld. Door de komst van de Omgevingswet zijn vanuit regionaal verband nieuwe beleidsvoorstellen gedaan. Ons nieuwe beleid voldoet weer volledig aan de actuele wet- en regelgeving.

Tevens is onze interne werkwijze voor het uitvoeren van het Bibob-onderzoek vernieuwd. Daarbij is bezien op welke onderdelen en in welke mate het Bibob-onderzoek inzetbaar is ten aanzien van de aanwezige risico's op misbruik. Met ons nieuwe beleid onderzoeken we aanvragers en contractpartijen op de meest risicovolle momenten en voorkomen we zoveel mogelijk misbruik van en criminele inmenging in onze overheidsdiensten.

Beleid tegen gestolen goederen

Alle opkopers en handelaren van diefstalgevoelige tweedehands goederen zijn verplicht om hun inkoop en verkoop daarvan te registreren. Deze registratie verloopt schriftelijk en bemoeilijkt effectief toezicht op de handel in tweedehands goederen. Het Digitaal Opkopersregister (hierna: DOR) is sinds een aantal jaar actief om op termijn te fungeren als het landelijke digitale systeem voor de registratie voor inkoop en verkoop van diefstalgevoelige tweedehands goederen.

De Tweede Kamer behandelt binnenkort een wetswijziging die onder andere het gebruik van het DOR definitief landelijk verplicht zal gaan stellen. Vooruitlopend op deze landelijke wetswijziging heeft de burgemeester medio 2023 het gebruik van het DOR in Wassenaar al verplicht. Met de komst van het DOR is het toezicht op de tweedehands handel in diefstalgevoelige goederen in Wassenaar vereenvoudigd. Daarbij geeft het DOR automatisch een waarschuwing als een goed staat geregistreerd als gestolen. Zo zorgt het DOR ervoor dat opkopers kunnen voorkomen dat zij onbedoeld zakendoen met criminelen en verhogen we de pakkans op helers en stelers. Zo is Wassenaar een onaantrekkelijke afzetmarkt voor gestolen goederen.

RISICO- EN GEBIEDSGERICHTE AANPAK

Onze ondermijningsaanpak is niet alleen signaal-gestuurd. Samen met onze directe partners hebben we de afgelopen vier jaar ook ingezet op gebieden waar de overheid weinig zicht op heeft, ook wel onze 'blinde vlekken' genoemd. Enkele voorbeelden hiervan zijn een integrale bedrijventerreincontrole op de Van Hallstraat, waar we verschillende bedrijven hebben gecontroleerd en met verschillende ondernemers hebben gesproken over ondermijnende criminaliteit.

Daarnaast is onze recente preventieve controle bij de opslagboxen-locatie Shurgard op de Rijksstraatweg een mooi voorbeeld van onze goede samenwerking met het Haags Economisch Interventie-team (hierna: HEIT[1]) en de politie. Criminelen maken regelmatig gebruik van opslagboxen om hun buit of gereedschappen of voor-bereidingshandelingen voor drugspanden in op te slaan. Samen met een speurhond zijn alle opslagboxen gecontroleerd op signalen van explosieven, drugs of vals geld.

DISTRICTELIJKE SAMENWERKING

De gemeente Wassenaar maakt binnen de politie-eenheid Den Haag onderdeel uit van politiedistrict D, samen met de gemeenten Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Pijnacker-Nootdorp. Op het gebied van de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit is in elk district een zogeheten 'ondermijningstafel' aanwezig, waar tussen de districtgemeenten, de politie, het OM, Belastingdienst en het RIEC samenwerking en overleg plaatsvindt op het gebied van de integrale aanpak tegen ondermijnende crimi-

1 Het HEIT: Het Haags Economisch Interventieteam: het HEIT is een specialistisch interventieteam dat de 27 RIEC-gemeenten ondersteunt in het uitvoeren van integrale controles, om ondermijnende en criminele bedrijven en misstanden in de prostitutie aan te pakken.

naliteit. De burgemeester van Wassenaar is sinds een aantal jaar voorzitter van de districtelijke ondermijningstafel in politiedistrict D, waardoor Wassenaar een actieve bijdrage levert aan de brede samenwerking op het gebied van de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit.

Naast de brede samenwerking via de ondermijningstafel, is op initiatief van de vier districtgemeenten ook nauwe onderlinge ambtelijke samenwerking ontstaan. In deze onderlinge samenwerking delen we als vier gezamenlijke gemeenten onze best-practises, leren we van elkaar en maken we gebruik van elkaars krachten. Gezamenlijk werken we zoveel mogelijk toe naar districtelijke beleidsharmonisatie om het waterbedeffect te voorkomen. Deze vorm van samenwerking blijkt erg effectief en district D staat om deze reden in de eenheid Den Haag bekend als koploper op het gebied van intergemeentelijke samenwerking.

Actuele trends en ontwikkelingen

Actuele trends en ontwikkelingen

Alvorens te komen tot een nieuwe richting van ons vierjarig beleid, is het nodig om de actuele trends en ontwikkelingen in kaart te brengen. Hieronder beschrijven we kort welke soorten ondermijnende criminaliteit we kennen en hoe deze in de regio Haaglanden bekend en zichtbaar zijn.

DRUGSCRIMINALITEIT

Drugscriminaliteit staat landelijk bekend als de drijvende kracht achter de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit in Nederland. Nederland speelt op het wereldtoneel een enorm grote rol in de productie van, en handel in allerlei soorten soft- en harddrugs. Verschillende kenmerken van Nederland dragen hieraan bij, waaronder:

- Milde rechtspraak op drugsdelicten in vergelijking met de rest van Europa
- Goede infrastructuur voor verborgen productie en vervoer
- Strategische geografische ligging voor distributie naar de rest van Europa
- Gedoogd gebruik van zowel soft- en harddrugs en hiermee een omvangrijke afzetmarkt dicht bij de productielocatie

Ten aanzien van de productielocaties is het aantal aangetroffen hennepkwekerijen afgenomen, waardoor regionaal de conclusie wordt getrokken dat deze illegale markt krimpt. Dit is enerzijds te verklaren vanwege de al langere gedoogconstructie van de verkoop van softdrugs.

Wat tevens markant is in de Haagse regio is een toename van geweldsdelicten gerelateerd aan drugscriminaliteit. Dit is met name het geval in de cocaïnemarkt. Uit het beeld van de politie komt daarbij naar voren dat steeds vaker jongeren worden ingezet voor bedreigingen en om explosieven tot ontploffing te brengen. De uitvoerders van deze geweldsincidenten zijn jonge jongens die vaak door persoonlijke en sociaaleconomische redenen in een kwetsbare situatie verkeren en hierdoor eenvoudig te beïnvloeden zijn.

De verschillende drugsnetwerken op alle drugsmarkten in de Eenheid Den Haag bestaan uit ongeveer 4.000 subjecten, waarbinnen samenwerkingen vaak cultureel, familiair of vriendschappelijk georiënteerd zijn. Ook zijn een aantal zeer grote criminele samenwerkingsverbanden geworteld in de regio Haaglanden op het gebied van drugscriminaliteit.

Drugsproductie

Zowel in de stad als in het buitengebied worden nog altijd productielocaties en opslaglocaties van drugs aangetroffen, met alle risico's van dien. De recente explosie in een wijk in Rotterdam-Zuid demonstreert de catastrofale gevolgen van een ontploffing van een synthetisch drugslab of het ontstaan van brand door hennepteelt.

In onze regio zijn verschillende synthetische drugslabs gevonden, waaronder ook een toenemend aantal crystal meth labs. Sommige van deze labs werden bovendien gebruikt als cocaïnewasserij. De politie trof bij productielabs regelmatig een combinatie van verschillende soorten drugs en productiemethoden aan.

Drugslogistiek

Diverse politieonderzoeken laten zien dat kwetsbare goederen, zoals fruit en sierteelt, als deklading worden gebruikt om drugs te vervoeren. De regio Den Haag is, vanwege de (glas)tuinbouw met de aanwezigheid van het knooppunt in de sierteeltsector, een grote transportsector en gunstige ligging tussen de haven van Rotterdam en Schiphol Airport, kwetsbaar voor deze drugstransporten. Uit onderzoek door het RIEC in 2022 naar ondermijning in het buitengebied en onderzoek door LTO-Noord is gebleken dat in het buitengebied ongeveer één op de zeven ondernemers wel eens is benaderd door een 'verdachte huurder' die (tegen forse vergoeding) een ruimte wil huren. Vanuit de professionals komen daarnaast signalen dat criminelen steeds meer gebruik lijken te maken van binnenhavens of overslaglocaties aan doorgaande vaarwegen.

Drugsafval

De laatste jaren schommelt het aantal meldingen van drugsafval, met een lichte toename in 2023, maar zijn er meer productielocaties gevonden. Dit doet vermoeden dat de omvang en groei van de synthetische drugsproblematiek groter is dan drugsafval doet vermoeden. Mogelijk komt dit doordat er nieuwe creatieve manieren ontstaan om drugsafval onopgemerkt te dumpen. Zo wordt drugsafval aan mestverwerkers verkocht om te verwerken in de mest, waardoor dit op een onopvallende manier kan worden gedumpt.

JONGE AANWAS

Binnen het onderzochte regionale dealernetwerk is een zorgelijk grote hoeveelheid jonge dealers actief. Hoewel uit landelijke cijfers blijkt dat de jeugdcriminaliteit op nationaal niveau daalt, blijkt dat het aandeel jongeren in de drugscriminaliteit in de regio Den Haag de afgelopen jaren is gestegen. Onderzoek van bureau Beke, uitgevoerd in 2020 in opdracht van RIEC Den Haag, heeft inzicht gegeven in de risicopopulaties van jonge aanwas in georganiseerde drugscriminaliteit in de regio Den Haag. Het onderzoek laat zien dat het aandeel subjecten jonger dan 21 jaar betrokken bij drugsdelicten 19% was in 2020, versus 16% in 2017.

Volgens cijfers van Zicht op Ondermijning is het percentage risico-jongeren voor aanwas in de drugscriminaliteit in 5 van de 27 gemeenten in de regio Den Haag hoger dan het landelijke gemiddelde van 5%. We zien daarnaast regelmatig jongeren vanuit de regio Den Haag als uithalers in de Rotterdamse Haven. De helft van het aantal aangehouden personen bij het uithalen van drugs op de Maasvlakte is onder de 25 jaar. De trend van jonge aanwas in de drugscriminaliteit beoordelen meerdere RIEC-partners als zorgelijk.

CRIMINELE GELDSTROMEN

In 2017 heeft de politie in samenwerking met andere Europese opsporingsinstanties versleutelde criminele chatberichten gekraakt, waardoor ongeveer 3.6 miljoen versleutelde berichten in bezit zijn gekomen van politie en justitie. Deze winst heeft geleid tot baan-brekende inzichten in de werkwijze van criminelen, en de manier waarop criminelen omgaan met het verplaatsen van crimineel verkregen vermogen. Sinds een aantal jaar is het fenomeen van 'ondergronds bankieren' meer in beeld gekomen. Maar niet al het crimineel verkregen vermogen blijft in die zin ondergronds. Het

wordt inmiddels ook steeds duidelijker dat criminelen gebruik maken van cryptovaluta. Doordat het bezit van cryptovaluta vrijwel volledig anoniem verloopt, is het een ideaal en eenvoudig middel voor witwasconstructies. De verwachting is dat de problematiek van witwasconstructies via cryptovaluta zal groeien zodra cryptovaluta in de toekomst meer zal worden omarmd als een regulier en geaccepteerd betaalmiddel.

Vastgoed

Uit recent onderzoek door Europol blijkt dat 41% van de meest prominente criminele netwerken in Europa de legale vastgoedmarkt benut voor het witwassen van crimineel verkregen vermogen. In concrete gevallen is steeds vaker een relatie zichtbaar tussen georganiseerde (drugs)criminaliteit, geldstromen en vastgoed. Het intensiveren van de aanpak van de vastgoedmarkt vraagt om meer samenwerking met bedrijven in de private sector, zoals notarissen en banken. Zij hebben een poortwachtersrol en zouden meer signalen van vastgoedfraude kunnen opvangen.

Publiek-private samenwerkingen bieden daarnaast mogelijkheden om onderzoek te doen en effectieve aanpakken te bedenken. Daarbij kan ook gekeken worden naar de rol van vrije beroepen zoals makelaars en (register) taxateurs. Deze beroepen kennen geen beëdiging meer, waardoor het toezicht op integriteit zich beperkt tot diegenen die zich hebben aangesloten bij een branche-organisatie.

MENSENHANDEL

De laatste paar jaar is het thema mensenhandel steeds hoger op de agenda gekomen. Mensenhandel is een verzamelterm voor de fenomenen arbeidsuitbuiting, criminele uitbuiting, seksuele uitbuiting en orgaanhandel. Bij mensenhandel is altijd sprake van misbruik van iemand in een kwetsbare positie. Vaak gaat de uitbuiting samen met dwang, intimidatie of dreiging met geweld. Het zicht op mensenhandel is op dit moment nog erg laag en daarom is de omvang van deze problematiek nog altijd moeilijk te schetsen. Slachtoffers van mensenhandel zijn door hun afhankelijke positie weinig geneigd om melding te doen van hun situatie en/of hulp te zoeken. De cijfers van mensenhandel kunnen hierdoor een vertekend beeld geven van de daadwerkelijke omvang van de problematiek. De regio Den Haag heeft de afgelopen jaren veel inzet gepleegd op het vergroten van zowel het zicht als de aanpak op mensenhandel. Toch zijn de afgelopen paar jaar 120 zaken van mensenhandel geregistreerd. De grootste variant betreft seksuele uitbuiting.

Uit het Jaarverslag 2023 van de Nederlandse Arbeidsinspectie blijkt dat er in dat jaar 48 intakes waren over arbeidsuitbuiting. De Nederlandse arbeidsinspectie zet actief in op arbeidsuitbuiting en constateert in onze regio geregeld arbeidsuitbuiting en/of ernstige benadeling.

KWETSBARE LOCATIES EN/OF BRANCHES

Ondermijnende criminaliteit zoekt altijd naar de plekken waarin het zoveel mogelijk uit het zicht kan blijven, zoals bedrijventerreinen en het buitengebied. De afgelopen periode zijn in de regio in verschillende gemeenten bedrijventerreincontroles gedaan, om zicht op de activiteiten te krijgen. Ook hebben in omliggende gemeenten acties plaatsgevonden die waren gericht om contact met bewoners en ondernemers in de buitengebieden te versterken en hiermee het zicht te vergroten.

Maar niet alleen locaties kunnen kwetsbaar zijn. Ook in beroepsbranches zoals juweliers en goudhandelaren, koeriersbedrijven

voor drugstransport en zogenaamde 'pawnshops' wordt regelmatig criminele verwevenheid gesignaleerd. Ondanks de extra aandacht en handhaving door partners, is de verwachting dat dit soort branches altijd de interesse van criminelen blijft behouden. Wel kan bijvoorbeeld de locatie veranderen, naar kleinere en/of meer afgelegen locaties, al dan niet in het buitengebied.

TRENDWATCHING

Onze samenleving verandert continu en criminaliteit verandert voortdurend met ons mee. Met een blijvend zoekgedrag van criminelen naar zwakke plekken en gelegenheidsstructuren in onze samenleving is het nodig om zicht te houden op nieuwe vormen van criminaliteit. Het RIEC Den Haag zet om deze reden continu in op trendwatching en blijft scherp op waar en hoe criminaliteit zich ontwikkelt. Het actief ophalen en delen van ervaringen van alle aangesloten RIEC-partners zorgt ervoor dat de overheid zo snel mogelijk zicht krijgt op nieuwe criminele fenomenen en hier direct passende interventies of barrières tegen op kan werpen.

Ons ondermijningsbeleid voor de komende vier jaar

Ons ondermijnings-beleid voor de komende vier jaar

Het RIEC Den Haag heeft in oktober nieuw regionaal beleid vastgesteld voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit voor de komende vier jaar. Als gemeente Wassenaar sluiten wij ons hier volledig bij aan. De doelstellingen uit dit regionale beleid zijn verankerd in onze eigen strategie. Dankzij ons eerdere beleid hebben we een solide basis gelegd voor een robuuste aanpak, en de komende jaren bouwen we hierop voort.

Ons nieuwe beleid biedt de ruimte om, op basis van de nieuwste inzichten en actuele data, de focus aan te scherpen waar nodig. We maken daarbij onder andere gebruik van het landelijk dashboard 'Zicht op Ondermijning', dat per gemeente in kaart brengt welke vormen van criminaliteit het meest voorkomen of een verhoogd risico vormen. Deze data, gecombineerd met de kennis en ervaring van onze ketenpartners, heeft geleid tot een herbezinning op onze aanpak.

De komende vier jaar werken we langs drie krachtige sporen:

1. **Bewustzijn en weerbaarheid:** We versterken de kennis en weerbaarheid van onze inwoners, ondernemers en ambtenaren tegen ondermijnende invloeden.
2. **Aanpakken:** Crimineel gedrag wordt zonder aarzelen aangepakt. Samen met onze directe ketenpartners zetten we actief interventies in.
3. **Voorkomen:** Voorkomen is beter dan genezen. Daarom investeren we in preventie en het wegnemen van de voedingsbodem voor criminele activiteiten.

Binnen deze brede aanpak hebben we, in overeenstemming met het regionale beleid, specifieke thema's geprioriteerd die extra aandacht verdienen:

- **Drugscriminaliteit:** Het bestrijden van zowel productie als handel van illegale drugs is en blijft een speerpunt.
- **Mensenhandel:** Arbeidsuitbuiting, seksuele uitbuiting en criminele uitbuiting zijn ernstige vormen van criminaliteit die we in samenwerking met onze partners hard gaan aanpakken.
- **Vastgoed**: Criminelen maken gebruik van vastgoed voor illegale praktijken, zoals witwassen en drugsproductie. We zetten in op strengere controles en handhaving.
- **Criminele geldstromen:** Het tegengaan van witwassen en het onderscheppen van criminele geldstromen is essentieel om het criminele verdienmodel in de basis te verstoren. Hoewel de gemeente weinig instrumenten heeft, doen we wat mogelijk en nodig is om hier samen met onze ketenpartners aan bij te dragen.
- **Zorgfraude:** In de afgelopen jaren is het aantal signalen van fraude in de zorgsector toegenomen. Dit ondermijnt de financiële integriteit van het gemeentelijk zorgstelsel en brengt kwetsbare inwoners in gevaar, doordat zij niet de zorg ontvangen waar zij recht op hebben. Door een versplintering van toezicht en handhaving in het sociaal domein is de zorgsector een aantrekkelijke gelegenheidsstructuur geworden voor criminaliteit. Met gericht toezicht op de uitvoering van zorg en daadkrachtig optreden tegen misstanden, kunnen we voorkomen dat criminelen de zorgsector blijven misbruiken voor fraudeconstructies.

POLITIE
Toezicht Team Prostitutie
STEDIN
Inspectie SZW
ODMH
DOUANE CUSTOMS
POLITIE
UWV
Liander

Spoor 1: Bewustzijn en weerbaarheid

Ondermijnende criminaliteit heeft een belang bij het zich bewust verborgen houden in onze samenleving. Het maakt de pakkans zo laag mogelijk en verstoort zo min mogelijk het criminele bedrijfsproces. Toch is ondermijnende criminaliteit zichtbaar voor degene die bewust is van het probleem en signalen hiervan kan herkennen. Uit bewustzijn en inzicht waarom ondermijning een probleem is, ontstaat ook het inzicht waarom het noodzakelijk is om als inwoner, ondernemer of maatschappelijke instelling weerbaar te zijn tegen deze vormen van criminaliteit. Door onze alertheid scherp te krijgen en houden, is de pakkans in ons dorp zo hoog mogelijk.

Meldingsbereidheid in onze regio en Wassenaar

Uit cijfers van Meld Misdaad Anoniem blijkt dat de meldingsbereidheid in de regio Den Haag lager ligt ten opzichte van de rest van andere regio's in Nederland. Daarbij liggen de hoeveelheid meldingen bij Meld Misdaad Anoniem vanuit Wassenaar onder het provinciaal gemiddelde.

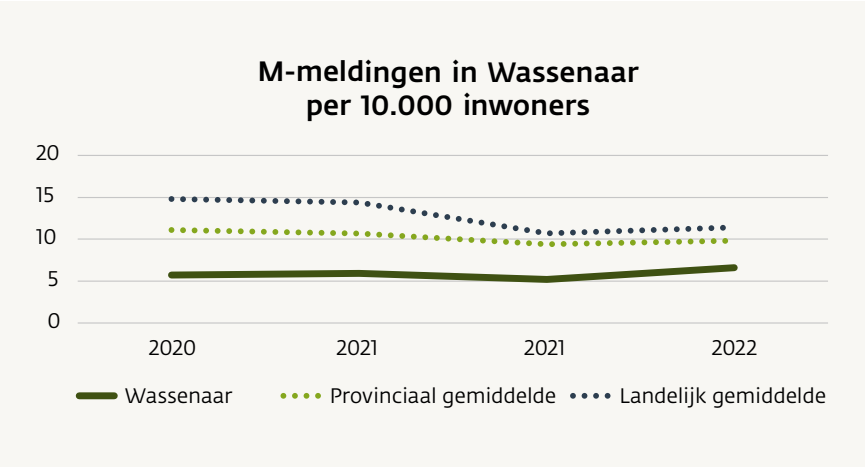

Vanwege deze cijfers heeft het RIEC Den Haag onderzoek laten uitvoeren naar de meldingsbereidheid over ondermijnende criminaliteit, en welke oorzaken ten grondslag liggen aan de lage meldingsbereidheid. Door middel van een grootschalige enquête is onderzocht wat belemmerende factoren zijn in het melden van signalen. Uit dit onderzoek komen de volgende factoren naar voren:

- Onvoldoende bewijs / zekerheid
- Onvoldoende kennis en vertrouwen in het meldproces
- Angst voor wraak of niet-gegarandeerde anonimiteit
- Inwoner ervaart geen last

ONZE AANPAK

Signalen liggen aan de basis voor onze ondermijningsaanpak. Daarom gaan we de komende periode hard werken om het bewustwording en alertheid over ondermijning in Wassenaar te verhogen. Zodra iedereen in Wassenaar het probleem van ondermijning ziet en begrijpt, kijkt men met de juiste blik naar risico's en signalen. Zo profileren we ondermijnende criminaliteit niet meer als criminaliteit, maar als een sociaal-maatschappelijke bedreiging waar iedereen een rol en verantwoordelijkheid in heeft. Daar waar we in het verleden ad-hoc activiteiten hebben georganiseerd, groeien we de komende jaren door naar een meer programmatische inzet van voorlichting, activiteiten en trainingen. In deze periodiek terugkerende activiteiten bieden we actuele inzichten in hoe criminaliteit opereert en ontwikkelt.

Publiekscampagne

Het door de gemeenteraad ter beschikking gestelde budget voor een publiekscampagne is hard nodig om de komende periode instrumenten en activiteiten in te zetten om te werken aan het bewustzijn en de alertheid voor ondermijnende criminaliteit. In 2024 trappen we onze campagne af met een animatievideo met een uitleg over ondermijning, waarom het een probleem is en waarom de overheid dit probleem aanpakt. We communiceren de manieren hoe inwoners signalen kunnen melden en in het bijzonder benoemen en garanderen we de anonimiteit bij het melden van Meld Misdaad Anoniem.

Nauw contact tussen overheid en inwoner

Een publiekscampagne is niet het enige wat nodig is om het bewustzijn en de alertheid over ondermijning te verhogen. Doordat signalen vaak niet bestaan uit 'harde informatie', twijfelen inwoners vaak of zaken meldingswaardig zijn. Uit de praktijk blijkt dat inwoners met hun twijfel behoefte hebben aan laagdrempelig contact met de politie of gemeente en samen informatie delen en overleggen of een signaal meldingswaardig is. De komende periode zetten we onze bewustwordingsbijeenkomsten in om niet alleen te zenden, maar juist in gesprek te komen en in nauw contact te staan met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Zo zorgen we voor een zo klein mogelijke afstand tussen overheid en inwoner, waar we informatie met elkaar delen, dezelfde dingen zien en over dezelfde informatie beschikken. In dit nauwe contact werken we tevens aan onderling vertrouwen en het beeld dat de overheid ingrijpt op actuele maatschappelijke problematiek.

Maatschappelijke allianties

We ervaren in onze contacten in ons dorp dat er onder onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties een hoge mate van betrokkenheid en behoefte voor verdiepende samenwerking aanwezig is. Zij zijn daarbij in bovengemiddelde mate betrokken om het niveau van leefbaarheid en veiligheid van hun wijk, buurt of straat te behouden. Door deze nauwe betrokkenheid liggen in Wassenaar kansen om op de langere termijn duurzame maatschappelijke coalities te smeden en met deze doelgroepen in gesprek te blijven en waar mogelijk samen te werken. Door het smeden van deze duurzame maatschappelijke coalities verhogen we niet alleen het breed maatschappelijk bewustzijn, maar werken we tevens aan een weerbaar sociaal ecosysteem, waarmee we de voedingsbodem voor criminaliteit compleet wegnemen.

ONZE VERSTERKINGEN

- ***Periodieke bewustwording per interne vakafdeling***

Elke vakafdeling binnen de gemeente komt op zijn eigen manier in aanraking met ondermijnende criminaliteit en potentiële criminele inmenging. Daarbij is ons aanbod van bewustwordingsactiviteiten de afgelopen periode relatief ad-hoc en algemeen van aard geweest. Hoewel vrijwel alle vakafdelingen nu zijn meegenomen in ons bewustwordingsprogramma, kan door personeelsverloop het verhoogde bewustzijn en de alertheid verwateren.

De vakafdelingen burgerzaken, ruimtelijke ontwikkeling, vastgoed en sociaal domein verdienen daarom elk een op hun vakgebied aangepast programma, om zo gericht mogelijk signalen van ondermijnende criminaliteit te schetsen en hen te informeren over de risico's in hun specifiek werkveld en sector. De organisatie en planning van bewustwordingsactiviteiten zal in de toekomst om die reden meer planmatig en vakafdeling-gericht worden aangeboden, waarbij bewustwordingstrainingen een vast onderdeel van het opleiding- en trainingsaanbod voor interne vakafdelingen gaan worden.

➜ **Doelstelling**: *Voor de vakafdelingen burgerzaken, vastgoed, ruimtelijke ontwikkeling en sociaal domein gerichte en periodiek terugkerende bewustwordingstrainingen op maat organiseren.*

- ***Doelgroepgerichte bewustwording voor externe doelgroepen***

Halverwege onze aanpak van de vorige periode zijn we op het gebied van bewustwordingsbijeenkomsten voor externe doelgroepen begonnen met algemene bijeenkomsten met een breed publiek. Zo hebben we onze eerste bijeenkomsten gehad met de meest essentiële veiligheidsbondgenoten in de wijk, zijnde onze wijk- en buurtverenigingen, whatsappgroepen en onze jongerenwerkers. Uit deze eerste bijeenkomsten komt naar voren dat er een behoefte bestaat voor verdieping per doelgroep. De komende jaren pakken we de deze kansen met beide handen aan en stemmen we onze communicatie en het handelingsperspectief zo effectief en passend mogelijk op de doelgroep af. We komen ons verhaal bij inwoners, verenigingen en ondernemers daarbij zoveel mogelijk 'brengen', in plaats van dat zij bij gemeentelijke bijeenkomsten deze informatie moeten komen 'halen'. Op die manier komen we veel meer in contact met de partijen die we nodig hebben en is tijdens ons bezoek veel meer ruimte voor een onderling gesprek voor hun specifieke situatie en handelingsperspectief.

➜ **Doelstelling**: *In samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen (PVO) doelgroepgericht bewustwordingsbijeenkomsten organiseren voor ondernemers op bedrijventerreinen en het winkelgebied.*

INTERVENTIETEAM

Spoor 2: **Aanpakken**

Met de integrale aanpak vanuit het RIEC Den Haag neemt de gemeente Wassenaar volwaardig deel als ketenpartner in de integrale aanpak voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Met een omvangrijk bestuursrechtelijk instrumentarium op het gebied van openbare orde, leefbaarheid en ruimtelijke handhaving kan daar waar we ondermijnende criminaliteit zien ook de gemeente een rol vervullen. We werken actief samen met de politie, het RIEC, de Belastingdienst en sociale recherche om elk signaal integraal te analyseren en op te volgen.

ONZE AANPAK

Alle signalen en meldingen die zowel bij de gemeente als politie binnen komen, onderzoeken we. Indien sprake blijkt te zijn van ondermijnende criminaliteit in ons dorp, treden we keihard op. We hebben frequent contact en werken nauw samen met onze ketenpartners zoals de politie, justitie, de Belastingdienst en het RIEC. Binnen de integrale aanpak treden we op als één overheid en laten geen interventiemogelijkheid onbenut. Zo werken we aan een Wassenaar waar geen plek, gelegenheid en kans is voor het criminele verdienmodel.

Lokaal ondermijningsoverleg

Om ervoor te zorgen dat we optimaal met onze ketenpartners samenwerken, is al sinds een aantal jaar het lokaal ondermijningsoverleg in Wassenaar actief. In dit overleg nemen de gemeente, politie, de Belastingdienst en het RIEC structureel deel om elkaars zicht, kracht en expertise te bundelen. We onderzoeken waar we signalen over ontvangen en waar risico's zien om hierop een risico- of gebiedsgerichte aanpak vorm te geven. Daar waar we aanknopingspunten zien voor een meer integrale aanpak, schalen we op naar een RIEC-casus.

Onze gereedschapskist op orde

Dankzij de start van onze ondermijningsaanpak met het vorige plan van aanpak en onze inzet op de versterking van ons beleid- en handhavingsinstrumentarium, is optimaal gebruik van onze wettelijke instrumenten en bevoegdheden mogelijk. In de samenwerking met onze ketenpartners zetten we alle gemeentelijke interventies in die zijn gericht op het bestrijden en stoppen van illegale activiteiten. De inzet van gemeentelijke bevoegdheden zijn in hun aard preventief en reparatoir van karakter, waardoor we niet alleen handhaven op overtredingen maar ook vooral herhaling van gedrag en overtredingen die onze openbare orde en leefbaarheid verstoren, voorkomen. Zo beschermen we de leefbaarheid van ons dorp.

Een toekomstbestendig Haags Economisch Interventieteam (HEIT)

Het HEIT is een regionaal ondersteunings- en expertiseteam dat gemeenten in de Haagse regio ondersteunt bij de aanpak van malafide bedrijvigheid, het toezicht op (illegale) prostitutie en

integrale controles. Het HEIT levert een bijdrage aan de integrale samenwerking op het gebied van toezicht en handhaving en fungeert als expertise-unit op het complexe gebied van het toezicht op (illegale) prostitutie.

Vanwege capaciteitsproblematiek vanuit de politie is de toekomst van het HEIT de afgelopen periode onzeker geweest. Vrijwel alle gemeenten in de politie-eenheid Den Haag hebben in samenspraak met de politie bewust gekozen voor een duurzame toekomst van het HEIT, met een goede vertegenwoordiging vanuit de politie-organisatie. We zijn trots op het HEIT en we zien hen als landelijk voorbeeld hoe, met name gelet op toekomstige landelijke wet- en regelgeving op de prostitutiebranche, expertise en integrale samenwerking tussen politie en gemeenten regionaal gecentraliseerd is.

Geprioriteerde thema's

Dankzij de brede ontwikkeling en resultaten van ons vorige beleid, liggen er op alle facetten van ondermijningsaanpak aanknopingspunten en kansen voor nadere verdiepingsslag. Gelet op onze terugblik, ons huidige beeld en inzichten van onze ketenpartners, zullen we op een aantal thema's geprioriteerd inzetten. De keuze is gebaseerd op fenomenen die we in de regio en Wassenaar zelf het meeste zien terugkomen en waar we het meeste maatschappelijke effect op willen bereiken.
Deze thema's zijn:

- Drugscriminaliteit
- Mensenhandel
- Vastgoedcriminaliteit
- Criminele geldstromen
- Zorgfraude

ONZE VERSTERKINGEN

- ***Een gerichte aanpak op mensenhandel en arbeidsuitbuiting***

Signalen op het gebied van uitbuiting en mensenhandel zijn ook in Wassenaar aanwezig, maar evenals de rest van de regio is weinig zicht op de daadwerkelijke aard en omvang van de problematiek in onze eigen gemeente. De afgelopen paar jaar is in de regio Haaglanden ingezet op aandacht voor het thema mensenhandel en is sinds enkele jaren specifiek beleid op dit thema benoemd als basisinstrument.

Binnen onze aanpak zijn voldoende kennis, inzicht en instrumenten reeds aanwezig om op deze signalen te kunnen acteren. Dit maakt onze aanpak op dit thema vooral reactief. Een groeiend aantal gemeenten in onze regio kiest ervoor om het zicht en de aanpak op mensenhandel te intensiveren en hierin specifiek beleid te voeren voor een meer integrale aanpak, waarin naast repressie ook de inzet op preventie en zorg meer naar voren komt. Door bijvoorbeeld aanwezige gelegenheidsstructuren zoveel mogelijk weg te nemen, kunnen we naast het handhaven op signalen ook voor de toekomst voorkomen dat mensenhandel in Wassenaar kan plaatsvinden.

➜ **Doelstelling**: *Het opstellen en implementeren van beleid en preventie op het thema mensenhandel.*

- ***Geprioriteerde inzet op vastgoedcriminaliteit***

De complexiteit, beperkte transparantie van vastgoedtransacties en de relatief hoge bedragen van vastgoed, maken de vastgoedsector een interessante gelegenheidsstructuur voor witwasconstructies. Met dit vastgoed verkrijgen criminelen in toenemende mate een steeds grotere machtspositie ten opzichte van eerlijke ondernemers en de overheid. De inzet van gemeentelijke interventies en van ketenpartners op dit fenomeen draagt bij aan het verstoren van criminele geldstromen en de pakkans op deze witwasconstructies te verhogen.

Wassenaar kenmerkt zich ten opzichte van de rest van onze regio door de aanwezigheid van onze villawijken en vastgoed van hoge waarde. Wassenaar heeft om die reden een hoger risicoprofiel op witwasconstructies via vastgoed. De komende periode gaan we ons zicht op dit fenomeen uitbreiden en versterken we onze aanpak op signalen die duiden op misbruik via vastgoed.

➜ **Doelstelling**: *In samenwerking met het RIEC een vastgoedscan verrichten. Op basis van deze scan analyseren welke wijken en vastgoed een verhoogde kans op criminele inmenging hebben en onderzoeken we samen met het RIEC hoe gemeentelijk beleid een bijdrage kan leveren aan het beter aanpakken en voorkomen van vastgoedcriminaliteit.*

- ***Verkenning op zorgfraude***

Fraude met zorggeld ondermijnt ons zorgstelsel, de solidariteitsgedachte hierin en het vertrouwen in mensen die werkzaam zijn voor onze kwetsbaren. De gemeente Wassenaar heeft een bestaande aanpak op het voorkomen en bestrijden van fraude en misbruik in het sociaal domein.

➜ **Doelstelling**: *We gaan intensiever samenwerken met het sociaal domein en gaan daadkrachtig onderzoeken hoe de gemeente de aanpak tegen zorgfraude kan verbeteren, waarbij tijdens het inkoopproces in geval van enige twijfel een onderzoek op rond van de wet Bibob wordt uitgevoerd.*

➜ **Doelstelling**: *We gaan een gemeentelijk meldpunt inrichten waar inwoners signalen van zorgfraude kunnen melden.*

- ***Professionalisering van gemeentelijk toezichters en handhavers***

De gemeente heeft op verschillende terreinen toezichthouders en handhavers beschikbaar met elk hun eigen expertise. Onder andere de inspecteurs van bouw- en woningtoezicht kennen de handhavingsmogelijkheden binnen het omgevingsrecht en passen deze in hun reguliere werk veelvuldig toe. Ook onze boa's treden regelmatig handhavend op in de buitenruimte, of stellen rapportages op voor een bestuursrechtelijke opvolging.

Het gebruik van het bestuursrechtelijk instrumentarium als interventiemogelijkheid in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit is de laatste paar jaar toegenomen en wordt toegepast op situaties waar dat nog niet eerder gebruikelijk was. De komende periode zullen we onze toezichthouders en handhavers gerichter gaan opleiden en trainen om op deze nieuwe gebieden professioneel te kunnen opereren.

➜ **Doelstelling**: *Gerichte opleidingen en trainingen voor bestuursrechtelijk optreden, het gebruik van bevoegdheden en complexe taakaccenten zoals het Digitaal Opkopersregister, adresonderzoeken en integrale controles.*

POLITIE
POLITIE

Spoor 3: Voorkomen

Voorkomen is beter dan genezen. Hoewel een cliché is het wel een feit dat alleen een harde aanpak onvoldoende is om problemen structureel op te lossen. Criminaliteit zoekt continu naar bestaande en nieuwe gelegenheidsstructuren en alleen met handhaving dweilen we met de kraan open. Het is nodig om te zien waar criminaliteit de gelegenheden ziet en hier barrières tegen op te werpen.

ONZE AANPAK

Criminaliteit zien we als gemeente niet alleen als signaal om op te handhaven en ingrijpen, maar is ook een waarschuwing dat criminaliteit (mogelijk) een kwetsbaarheid heeft ontdekt waarin inwoners, bedrijven of de overheid zelf onbewust, of soms bewust, betrokken raakt bij criminele activiteiten. Door het opwerpen van barrières of het volledig wegnemen van de gelegenheid kunnen we ervoor zorgen dat kwetsbaarheden in onze eigen organisatie en samenleving niet groter worden, maar juist kleiner. We versterken hiermee onze weerbaarheid tegen criminaliteit.

Voorkomen van criminele inmenging

In 2024 hebben we ons Bibob-beleid geactualiseerd, waarin we het toepassen van het Bibob-onderzoek hebben vernieuwd en aangescherpt. Indien tijdens vergunningverlening of contractering met externe partijen signalen ontstaan of bestaan die (kunnen) wijzen op crimineel misbruik, doen we extra onderzoek naar de integriteit van personen en de herkomst van hun vermogen. Zo voorkomen we dat we als overheid onbewust criminele activiteiten faciliteren of mogelijk maken.

Interne vakafdelingen die in aanraking komen met vergunningverlening en contractpartijen trainen we gericht op risico's van hun sector(en), hoe criminaliteit zich daar manifesteert en hoe signalen van misbruik te herkennen zijn.

Voorkomen van ongewenste beïnvloeding

Niet alleen tijdens vergunningverlening of contractering met externe partijen kan misbruik ontstaan. De gemeente is naast de lokale overheid ook de centrale sociaal-maatschappelijke instelling, waarin zij met tal van stakeholders contact heeft en samenwerkt, met verschillende maatschappelijke en commerciële belangen. Externe partijen kunnen om deze reden niet alleen tijdens harde bedrijfsprocessen zoals vergunningverlening en contractering misbruik maken van gemeentelijke voorzieningen, maar ook in het onderlinge 'zachte' contact. Intimidatie en geweld van ambtenaren en bestuurders tolereren we niet, maar in de praktijk is ongewenste beïnvloeding meer grijs dan zwart-wit.

Samen met de afdeling HR werken we aan een werkcultuur waarin we onderwerpen zoals externe en ongewenste beïnvloeding, integriteitsmeldingen en een veilige werkomgeving bespreekbaar houden.

Sociaal-maatschappelijke kwetsbaarheden

Zoals eerder in dit plan benoemd is de gemeente niet alleen de lokale overheidsinstantie. De gemeente is ook een sociaal-maatschappelijke instelling die sturing geeft aan de ontwikkeling van het sociale beleid in Wassenaar. De gemeente staat midden in de samenleving, geeft sturing aan sociaal-maatschappelijk beleid en heeft over tal van terreinen contact met sociaal-maatschappelijke organisaties. In deze sociaal-maatschappelijke positie heeft de gemeente een unieke rol om naast preventie in de eigen gemeentelijke organisatie, ook preventief beleid te voeren op sociaal-maatschappelijke kwetsbaarheden. Ondermijnende criminaliteit zien we namelijk niet alleen als een signaal waarop we moeten handhaven, maar is tevens een signaal dat ondermijnende criminaliteit een voedingsbodem of grip gevonden heeft.

In de gemeente Wassenaar zien we verschillende inwoners die kwetsbaar zijn op het gebied financiën, maatschappelijke status en levensloop. Deze persoonlijke eigenschappen kunnen een voedingsbodem zijn voor criminaliteit om kwetsbare inwoners te verleiden voor het kiezen van criminele verdienmodellen. Criminaliteit begint in die zin klein en escaleert steeds verder naar mate personen steeds meer verstrengeld raken in criminele milieus. Het zo vroeg mogelijk ingrijpen en bieden van positief toekomstperspectief is essentieel om mensen bij te sturen en te helpen om een criminele toekomst te voorkomen.

Onze focus op sociaal-maatschappelijke kwetsbaarheden zien we op dit moment vooral bij onze jongeren. Crimineel gedrag begint vaak klein en onschuldig en een zo vroeg mogelijke interventie op problematisch gedrag heeft bewezen de hoogste effecten te hebben. We werken daarom nauw samen met de collega's van de lokale kamer op jeugd en volwassen in Wassenaar, zodat we naast het inzetten van interventies ook zorgen dat bestaande of nieuwe zorg en hulp op de lange termijn succesvol kan blijven.

ONZE VERSTERKINGEN

- ***Uitgebreider Bibob-beleid onderzoeken***

De landelijke overheid heeft sinds de introductie van de Wet Bibob het toepassingsbereik voor bestuursorganen aanzienlijk uitgebreid, en steeds meer kijken ketenpartners naar de gemeenten om de Wet Bibob toe te passen. Zeker op het gebied van zorgfraude hebben politie en OM gewaarschuwd dat voor grote bedragen wordt gefraudeerd en gemeenten om die reden steeds meer de Wet Bibob gaan toepassen bij de contractering en inzet van zorgaanbieders in het sociaal domein.

In reactie op deze ontwikkelingen zien we dat onze omliggende buurgemeenten ervoor kiezen om de uitvoeringscapaciteit op de Wet Bibob te verhogen en zo meer Bibob-onderzoeken te kunnen doen. De gemeente Wassenaar heeft hier op dit moment geen specifieke uitvoeringscapaciteit voor. Met de intensievere toepassing van de Wet Bibob om ons heen, kan criminaliteit zich verplaatsen naar gemeenten die minder Bibob toepassen, ook wel het waterbedeffect.

➜ **Doelstelling**: *We zullen in onze nieuwe beleidsperiode mogelijkheden onderzoeken om onze uitvoeringscapaciteit uit te breiden op Wassenaarse schaal, zodat we gelijkmatig meegroeien in de uitvoering van de Wet Bibob ten opzichte van onze (directe) omgeving. Zo zorgen we ervoor dat Wassenaar niet een gemeente is waar criminelen zich naartoe verplaatsen vanwege een lagere pakkans.*

- ***Het voorkomen van jonge aanwas***

De regionale trend dat jongeren op steeds jongere leeftijd in aanraking komen met drugscriminaliteit, zien we in Wassenaar nu ook de eerste signalen van terug. Een jeugdige die op jonge leeftijd in aanraking komt met politie en justitie is mogelijk een signaal dat sprake is van een afglijdende levensloop. Het risico bestaat dat zonder bijsturing vanuit de zorg- en veiligheidsketen deze risicojeugd verder afglijdt naar criminele milieus. Het zo vroeg mogelijk signaleren van deze risicojeugd door jongerenwerk, scholen, sportverenigingen en vooral ouders zelf, is van cruciaal belang om de inzet van hulp en zorg te kunnen laten slagen.

In Wassenaar is al een bestaande aanpak gericht op jeugd, zowel op individueel als op groepsniveau. Jongeren trekken in vriendengroepen met elkaar op, waarin veel kans bestaat op kruisbestuiving van problematisch gedrag. Samen met onze lokale en regionale zorg- en veiligheidspartners werken we aan vroegsignalering om in gevallen waar we jeugd zien afglijden, zo vroeg mogelijk persoonsgericht kunnen optreden. Het doel in onze aanpak is om bij afglijdende jeugd een positief toekomstperspectief te bieden, waardoor criminaliteit niet meer de enige meest aantrekkelijke optie is.

➜ **Doelstelling**: *We gaan in 2025 starten met het uitbreiden van onze huidige aanpak gericht op risicojeugd en sluiten aan bij het regionale project 'Dealbreakers'. Het project 'Dealbreakers' bestaat uit een team van regionale professionals die gemeenten ondersteunt bij het op orde brengen van de aanpak gericht op het voorkomen van jonge aanwas. We bevorderen hierbij de integrale samenwerking tussen scholen, jongerenwerk, politie en jeugdhulpverlening. Professionals die met jongeren werken, trainen we in bewustwording en hun handelingsperspectief.*

